

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

ГУЛАК Олена Василівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: 0000-0001-9004-0185

СЛЮСАРЕНКО Сергій Вікторович - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: 0000-0002-6718-222X

УЛЮТІНА Олена Анатоліївна - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: 0000-0003-1982-9911

УДК – 342.9:378.6(477)

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.89>

У статті досліджено принципи адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в Україні. Розкрито сутність адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності як системи правових, організаційних та управлінських засобів, спрямованих на створення належних умов для реалізації освітнього процесу та підготовки висококваліфікованих фахівців для сектору безпеки і оборони держави. Визначено особливості закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання як спеціалізованих суб'єктів освітньої діяльності, функціонування яких поєднує реалізацію державної освітньої політики із забезпеченням кадрових потреб правоохоронних органів, військових формувань та інших складових сектору безпеки і оборони України.

Проаналізовано наукові підходи до розуміння принципів адміністративно-правового регулювання та забезпечення освітньої діяльності. Виокремлено систему спеціальних принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, до

яких віднесено принципи єдності та диференціації правового регулювання, комплексності та багаторівневості адміністративно-правового забезпечення, рівного доступу до вищої освіти, якості освіти та практичної спрямованості підготовки, безперервності професійного навчання, інноваційності та компетентнісної орієнтації освітнього процесу, інтеграції освітньої, наукової та практичної діяльності, політичної та релігійної нейтральності, адаптивності до сучасних безпекових викликів, міжнародної інтеграції та європейської освітньої орієнтації. Наголошено, що реалізація зазначених принципів сприяє підвищенню якості професійної підготовки здобувачів освіти, забезпечує ефективне функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та створює передумови для подальшого вдосконалення механізму адміністративно-правового забезпечення їх освітньої діяльності в умовах реформування сектору безпеки і оборони України та європейської інтеграції.

Ключові слова: принципи, адміністративно-правове регулювання, освітня діяльність, вища освіта, заклади вищої освіти, специфічні умови навчання.

Актуальність

В умовах триваючої трансформації системи вищої освіти України, реформування сектору безпеки і оборони, а також адаптації національного законодавства до європейських та євроатлантичних стандартів особливої актуальності набуває питання забезпечення належного функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Саме ці заклади здійснюють підготовку фахівців для органів сектору безпеки і оборони, правоохоронних органів, органів цивільного захисту та інших державних інституцій, діяльність яких безпосередньо пов'язана із забезпеченням національної безпеки, правопорядку та захисту державних інтересів.

Необхідність удосконалення освітньої діяльності зазначених закладів зумовлена сучасними викликами безпекового середовища, запровадженням нових підходів до професійної підготовки персоналу, а також потребою формування у здобувачів освіти компетентностей, які відповідають вимогам воєнного стану, післявоєнного відновлення держави та стандартам Європейського Союзу і НАТО. У цьому контексті особливого значення набуває формування ефективного адміністративно-правового механізму забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Важливість зазначеної проблематики підтверджується положеннями Указу Президента України «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки», відповідно до якого модернізація системи підготовки кадрів визначена одним із ключових напрямів реформування органів правопорядку. Реалізація поставлених завдань вимагає не лише оновлення змісту освітніх програм і впровадження сучасних освітніх технологій, але й удосконалення правових засад організації освітньої діяльності.

Фундаментальне значення у цьому процесі належить принципам адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності, оскільки саме вони визначають концептуальні засади правового регулювання, спрямованість управлінських рішень, межі

реалізації владних повноважень суб'єктами публічної адміністрації та особливості функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Від належного визначення та реалізації таких принципів залежить ефективність підготовки висококваліфікованих фахівців для потреб сектору безпеки і оборони України, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання правового регулювання діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, організації освітнього процесу, професійної підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони, а також удосконалення механізмів державного управління у сфері вищої освіти неодноразово ставали предметом наукових досліджень вітчизняних учених. Значний внесок у розроблення зазначеної проблематики зробили О. М. Бандурка, С. С. Вітвіцький, М. Ю. Веселов, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, Н. П. Матюхіна, О. М. Музичук, Х. П. Ярмакі та інші науковці. Окремі аспекти адміністративно-правового регулювання освітнього процесу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання досліджувалися у працях Д. Г. Диської, І. І. Литвина, Т. В. Ревенко та інших учених.

Водночас аналіз наукової літератури свідчить, що питання принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання не отримало комплексного та системного висвітлення. Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах реформування сектору безпеки і оборони України, модернізації системи вищої освіти, впровадження європейських стандартів забезпечення якості освіти, цифровізації освітнього процесу та адаптації діяльності закладів освіти до сучасних безпекових викликів. За таких умов виникає потреба в уточненні системи принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та визначенні їх ролі у забезпеченні ефективної підготовки фахівців для потреб держави.

Метою статті є дослідження принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в Україні, визначення їх змісту та значення для організації й функціонування освітнього процесу, а також формування системи спеціальних принципів, що відображають особливості підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони держави в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу

Дослідження адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання потребує насамперед з'ясування сутності таких закладів, їх функціонального призначення та особливостей правового регулювання їх діяльності. На нашу думку, заклад вищої освіти зі специфічними умовами навчання є особливим суб'єктом освітньої діяльності публічно-правового характеру, функціонування якого поєднує реалізацію державної освітньої політики із виконанням завдань у сфері національної безпеки, оборони та правопорядку, а освітній процес організовується на основі спеціальних вимог щодо змісту підготовки, дисципліни, практичної спрямованості навчання та професійної орієнтації здобувачів освіти на подальшу службу в органах сектору безпеки і оборони України [1, с. 66].

У науковій літературі адміністративно-правове регулювання освітнього процесу в таких закладах розглядається як сукупність правових норм та прийнятих на їх виконання нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення належної організації та здійснення освітнього процесу, а також на впорядкування поведінки його учасників з метою реалізації їхніх прав і виконання покладених обов'язків. Водночас специфіка діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання зумовлює багаторівневий, комплексний і стандартизований характер адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності [2, с. 68].

Основним призначенням такого забезпечення є створення належних правових, організаційних та управлінських умов для підготовки висококваліфікованих фахівців,

здатних ефективно виконувати завдання у сфері забезпечення національної безпеки, правопорядку, цивільного захисту та оборони держави. Саме тому важливого значення набувають принципи адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності, які визначають фундаментальні засади функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, формують концептуальні орієнтири їх розвитку та слугують підґрунтям для вдосконалення механізму правового забезпечення освітньої діяльності в умовах сучасних безпекових викликів і євроінтеграційних процесів

Освітня діяльність закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання є важливим об'єктом адміністративно-правового впливу та складовою предмета адміністративного права. Особливості її організації та здійснення обумовлені специфікою завдань, покладених на такі заклади, які забезпечують підготовку фахівців для сектору безпеки і оборони, правоохоронних органів, органів цивільного захисту та інших державних інституцій [3, с. 119].

Адміністративно-правове забезпечення освітньої діяльності зазначених закладів здійснюється через систему нормативно-правових актів різної юридичної сили, які визначають правові, організаційні та управлінські засади функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Нормативну основу такого забезпечення становлять Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», а також спеціальні законодавчі акти, що регламентують діяльність відповідних органів сектору безпеки і оборони та правоохоронних органів.

Важливу роль у механізмі адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності відіграють підзаконні нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України та інших центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належать відповідні заклади освіти. Крім того, регулювання окремих аспектів освітньої діяльності здійснюється

локальними нормативними актами закладів вищої освіти, зокрема статутами, положеннями та іншими внутрішніми документами.

Водночас ефективність адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності залежить не лише від наявності розгалуженої системи нормативно-правових актів, а й від дотримання основоположних принципів, які визначають зміст, спрямованість та межі правового регулювання відповідних суспільних відносин. Саме тому дослідження принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання має важливе теоретичне та практичне значення.

Адміністративно-правове забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання характеризується низкою особливостей, серед яких визначальне місце належить принципам як вихідним засадам, що лежать в основі впорядкування суспільних відносин у відповідній сфері. Термін «принцип» (від лат. *principium* – першооснова, початок) відображає фундаментальні положення та керівні ідеї, на яких ґрунтується певна діяльність. У контексті адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання принципи являють собою систему базових ідей та засад, які визначають зміст правового впливу на відносини, пов'язані з організацією, забезпеченням та реалізацією освітнього процесу в таких закладах.

У своїй сукупності зазначені принципи формують ціннісне та концептуальне підґрунтя освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, відображають сучасний рівень її розвитку та визначають напрями подальшого вдосконалення. Не випадково А. Файоль наголошував, що без принципів будь-яка діяльність втрачає визначеність і послідовність, адже саме принципи виконують роль орієнтирів, які дозволяють визначити правильний напрям розвитку [4, с. 311]. Водночас принципи виступають важливим чинником розвитку адміністративно-правового забезпечення різних сфер суспільного життя, окреслюють концептуальні межі правотвор-

чої діяльності, впливають на зміст адміністративно-правових норм та враховуються під час подолання прогалин у правовому регулюванні [5, с. 42].

Освітня діяльність закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання має комплексний характер та перебуває на стику декількох сфер публічного адміністрування. З одного боку, вона є складовою державної політики у сфері освіти, а з іншого – безпосередньо пов'язана з функціонуванням сектору безпеки і оборони, правоохоронних органів, органів цивільного захисту та інших державних інституцій. Така подвійна природа впливає на зміст адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності, визначає специфіку її принципів, форм і методів реалізації, а також особливості правового статусу суб'єктів освітнього процесу, керівництва закладів освіти, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти.

У сучасній адміністративно-правовій науці принципи адміністративно-правового впливу класифікуються за різними критеріями. Зокрема, дослідники виокремлюють внутрішні та зовнішні, загальні та організаційно-управлінські, загальносистемні, галузеві й інституційні, а також загальні та спеціальні принципи [6, с. 28–35]. Враховуючи особливості закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання як самостійного об'єкта адміністративно-правового забезпечення, доцільним є поділ відповідних принципів на дві основні групи – загальні та спеціальні.

Загальні принципи відображають фундаментальні засади функціонування системи освіти та публічного адміністрування загалом, тоді як спеціальні принципи обумовлені особливостями правового статусу зазначених закладів, специфікою підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони та характером управлінських відносин, що виникають у процесі організації та здійснення освітньої діяльності. До загальних належать принципи, які є характерними не лише для адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а й для функціонування всієї системи адміністративно-правового регулювання неза-

лежно від сфери суспільних відносин. Такі принципи мають універсальний характер і визначають основоположні засади діяльності суб'єктів публічної адміністрації та механізму правового впливу загалом.

Серед них насамперед слід виокремити принцип верховенства права, складовими якого є законність, юридична визначеність, недопустимість свавільного здійснення владних повноважень, забезпечення доступу до правосуддя, гарантування та захист прав і свобод людини, рівність перед законом і недискримінація. До цієї групи також належать принцип відповідності нормативно-правових актів положенням Конституції України та міжнародно-правовим зобов'язанням держави, принцип служіння публічної адміністрації суспільству та людині, а також принцип взаємної відповідальності держави й особи.

Водночас варто погодитися з позицією О. О. Уварової, яка зазначає, що принципами права є не лише положення, безпосередньо закріплені у законодавстві та інших джерелах права, а й фундаментальні ідеї правосвідомості, що отримали загальне визнання у діяльності судових органів та інших суб'єктів національного й міжнародного права, навіть за відсутності їх прямого нормативного закріплення [7, с. 33].

Оскільки загальні принципи адміністративного права та адміністративно-правового забезпечення достатньо ґрунтовно досліджені у вітчизняній юридичній науці, доцільно зосередити увагу на аналізі спеціальних принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які відображають особливості функціонування зазначених закладів та специфіку реалізації ними освітньої місії.

Спеціальними є принципи, які відображають особливості адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та обумовлені їхнім особливим місцем у системі підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України. Аналіз наукових підходів до визначення принципів організації освітнього процесу в закладах вищої освіти зі специфічними умовами

навчання свідчить про відсутність єдиного підходу до їх класифікації та змістовного наповнення. Так, І. І. Литвин до числа спеціальних принципів відносить доступність освітніх послуг і рівність доступу до освіти, безперервність освіти, використання інноваційних методик навчання, компетентнісно орієнтований підхід та чітке визначення мережі закладів, уповноважених здійснювати відповідну підготовку [8, с. 53–54]. Водночас Т. В. Ревенко акцентує увагу на принципах єдності наукової та освітньої діяльності, участі здобувачів освіти в науковій роботі, а також органічного поєднання теоретичної та практичної підготовки [9, с. 8].

Зазначені наукові підходи мають важливе значення для розуміння особливостей функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, однак не всі із запропонованих принципів можуть бути безпосередньо віднесені до принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності. Частина з них характеризує зміст і методику освітнього процесу, тоді як адміністративно-правові принципи повинні відображати насамперед закономірності організації, управління та нормативного забезпечення освітньої діяльності.

Першочергове значення має *принцип єдності та диференціації адміністративно-правового забезпечення*. Його сутність полягає у поєднанні загальних вимог законодавства про освіту, що поширюються на всі заклади вищої освіти, із спеціальними правилами, які враховують особливості функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Така диференціація знаходить відображення у спеціальних нормативно-правових актах, зокрема відомчих актах центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належать відповідні заклади. Вона стосується особливостей організації освітнього процесу, формування освітніх програм, визначення додаткових компетентностей та програмних результатів навчання, а також підготовки здобувачів освіти за окремими спеціалізаціями [10]. Реалізація цього принципу забезпечує належне врахування специфіки закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання як особливих суб'єктів освітньої діяльності.

Важливе значення для реалізації принципу єдності та диференціації мало прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки» від 17.12.2021 р., яким було уточнено особливості функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та розширено повноваження державних органів щодо нормативного визначення окремих аспектів їхньої діяльності [11].

Важливе місце посідає *принцип комплексності та багаторівневості адміністративно-правового забезпечення*. Цей принцип відображає багатосуб'єктний характер формування правових засад освітньої діяльності. Адміністративно-правове забезпечення здійснюється системою органів державної влади різного рівня, серед яких Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство внутрішніх справ України та інші уповноважені органи. Відповідно нормативна основа освітньої діяльності формується на декількох рівнях: законодавчому, урядовому, відомчому та локальному. Важливе місце у цій системі належить локальним актам закладів освіти, які конкретизують порядок організації освітнього процесу, забезпечення якості освіти, академічної мобільності, практичної підготовки та інших напрямів діяльності [12, с. 13–14].

Одним із базових спеціальних принципів є *принцип рівного доступу до вищої освіти*. Зазначений принцип ґрунтується на положеннях статті 53 Конституції України та передбачає забезпечення рівних можливостей для вступу до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також реалізації прав здобувачів освіти під час навчання. Його зміст охоплює встановлення прозорих та об'єктивних умов вступу, конкурсного відбору кандидатів, недопущення дискримінації та створення належних умов для реалізації освітнього потенціалу кожного здобувача освіти. Реалізація цього принципу потребує належного фінансового забезпечення системи освіти, удосконалення нормативно-правової бази, розвитку механізмів контролю за якістю освіти та створення умов для повноцінного особистісного і професійного розвитку здобувачів освіти [13, с. 113; 14, с. 102].

Особливого значення набуває *принцип якості освіти, безперервності професійної підготовки та практичної спрямованості навчання*. Його зміст полягає у забезпеченні високого рівня професійної підготовки здобувачів освіти шляхом поєднання фундаментальних теоретичних знань із практичними навичками та професійними компетентностями. Для закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання характерною є орієнтація на концепцію освіти впродовж життя, що передбачає безперервне професійне вдосконалення, перепідготовку, підвищення кваліфікації та стажування фахівців протягом усього періоду їхньої службової діяльності [8, с. 53–54]. Реалізація цього принципу забезпечується функціонуванням внутрішньої та зовнішньої систем гарантування якості освіти, регулярним переглядом освітніх програм, моніторингом результатів навчання та дотриманням академічної доброчесності [15, с. 176].

Складовою забезпечення якості освіти виступає *принцип інноваційності та компетентнісної орієнтації освітньої діяльності*, який передбачає впровадження сучасних освітніх технологій, цифрових інструментів, інтерактивних методів навчання та новітніх підходів до формування професійних компетентностей. Реалізація цього принципу спрямована на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах стрімких технологічних змін і сучасних безпекових викликів [8, с. 53–54].

Окремим спеціальним принципом є *принцип інтеграції освітньої, наукової, практичної та професійно-службової підготовки*. Його зміст полягає у нерозривному поєднанні освітньої та наукової діяльності із практичною підготовкою здобувачів освіти. На відміну від класичних закладів вищої освіти, у закладах зі специфічними умовами навчання така інтеграція доповнюється службово-професійною та фізичною підготовкою, що забезпечує формування у майбутніх фахівців комплексу знань, умінь і навичок, необхідних для виконання службових завдань. Важливим елементом реалізації цього принципу є залучення здобувачів освіти до науково-дослідної діяльності, учас-

ті у конференціях, круглих столах та інших формах академічної комунікації [9, с. 8].

Враховуючи специфіку підготовки майбутніх працівників сектору безпеки і оборони, важливого значення набуває *принцип курсантоцентризму*. Специфіка закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання зумовлює необхідність виокремлення принципу курсантоцентризму як різновиду студентоцентрованого підходу. Його сутність полягає у визнанні курсанта активним та відповідальним учасником освітнього процесу, створенні умов для реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії, розвитку професійних здібностей та формування мотивації до майбутньої служби. Курсантоцентризм передбачає партнерську взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, орієнтацію освітніх програм на потреби здобувачів освіти та забезпечення умов для їх професійної самореалізації [3, с. 120-121].

Не менш важливим у системі спеціальних принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання є принцип політичної та релігійної нейтральності, який гарантує незалежність освітнього процесу від політичного чи релігійного впливу [16, 11]. Реалізація цього принципу покликана гарантувати незалежність освітнього процесу від впливу політичних партій, громадсько-політичних рухів та релігійних організацій. Його зміст полягає у забезпеченні рівності прав усіх здобувачів освіти незалежно від їхніх політичних переконань чи релігійних поглядів, а також у недопущенні використання освітнього середовища для політичної або релігійної агітації. Особливого значення цей принцип набуває з огляду на те, що значна частина випускників таких закладів у подальшому проходить службу в органах публічної влади, для яких політична нейтральність є однією з базових засад діяльності.

В умовах сучасних безпекових трансформацій особливого значення набуває принцип адаптивності та стійкості до безпекових викликів. В умовах воєнного стану, цифрової трансформації та динамічних змін безпекового середовища особливого значення набуває здатність системи освітньої діяльнос-

ті оперативно реагувати на нові виклики. Зміст цього принципу полягає у створенні правових та організаційних механізмів, які забезпечують безперервність освітнього процесу в кризових умовах, розвиток дистанційних технологій навчання, формування безпечного освітнього середовища та впровадження сучасних управлінських підходів до організації діяльності закладів освіти [17].

У свою чергу, в умовах євроінтеграційних процесів та глобалізації освітнього простору важливого значення набуває принцип міжнародної інтеграції та європейської освітньої орієнтації. Зазначений принцип передбачає гармонізацію освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання із європейськими та євроатлантичними стандартами, розвиток міжнародного співробітництва, забезпечення академічної мобільності здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників, а також впровадження кращих міжнародних практик у сфері підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони. Важливим напрямом реалізації цього принципу є імплементація міжнародних рекомендацій та стандартів у сфері вищої освіти, академічної доброчесності, забезпечення якості освіти та університетської автономії.

Тож, система спеціальних принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання має комплексний характер та поєднує організаційно-управлінські, освітні, наукові й безпекові засади, що забезпечують належне функціонування таких закладів та ефективну підготовку висококваліфікованих фахівців для потреб держави.

Висновки

Таким чином, адміністративно-правове забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання є важливим складником державної політики у сфері підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України. Його зміст полягає у формуванні належних правових, організаційних та управлінських умов для реалізації освітнього процесу, забезпечення

якості підготовки фахівців і досягнення відповідності результатів навчання сучасним потребам держави. Особливий статус таких закладів обумовлює поєднання загальних засад функціонування системи вищої освіти із спеціальними вимогами, пов'язаними зі службово-професійною підготовкою майбутніх фахівців.

Дослідження принципів адміністративно-правового забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання дає підстави розглядати їх як систему взаємопов'язаних засад, що визначають основні напрями правового регулювання та організації освітнього процесу. До спеціальних принципів належать принципи єдності та диференціації адміністративно-правового забезпечення, комплексності та багаторівневості правового регулювання, рівного доступу до вищої освіти, якості освіти та практичної спрямованості підготовки, безперервності професійного навчання, інноваційності та компетентності орієнтації освітньої діяльності, інтеграції освітньої, наукової та практичної підготовки, політичної та релігійної нейтральності, адаптивності до сучасних безпекових викликів, а також міжнародної інтеграції та європейської освітньої орієнтації. Реалізація зазначених принципів сприяє підвищенню ефективності функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та подальшому вдосконаленню механізму їх адміністративно-правового забезпечення в умовах реформування сектору безпеки і оборони України.

Література

1. Диська О. Г. Адміністративно-правові засади здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. 240 с.
2. Диська Д. Г. Особливості складових освітнього процесу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 9–10 берез. 2018 р.). Київ, 2018. С. 66–71.
3. Мердова О. М. Принципи адміністративно-правового регулювання організації та провадження освітньої діяльності в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2024. № 4. С. 118–123. <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-89-118-123>
4. Наука адміністрації й адміністративного права. Загальна частина (за викладами професора Юрія Панейка) / уклад. В. М. Бевзенко та ін. Київ : Дакор, 2016. 464 с.
5. Гуржій Т. О., Бодров Ю. В. Поняття та сутність принципів адміністративно-правового регулювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2023. Вип. 79. Ч. 2. С. 41–48.
6. Адміністративне право : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Харків : Право, 2010. 624 с.
7. Уварова О. О. Принципи права у правозастосуванні: загальнотеоретична характеристика : монографія. Харків : Мадрид, 2012. 196 с.
8. Литвин І. І. Принципи надання освітніх послуг в Україні. Visegrad Journal on Human Rights. 2015. № 4/2. С. 51–55.
9. Ревенко Т. В. Сутність та основні складники освітнього процесу у закладах вищої освіти України. Теорія та практика державного управління. 2018. Вип. 3. С. 44–53.
10. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>
11. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>
12. Албул С. В. Нормативно-правова регламентація статусу та особливостей функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання: правовий статус та особливості функціонування : матеріали Всеукр. наук.-пед. підвищення кваліфікації (м. Одеса, 1 трав. – 11 черв. 2023 р.). Одеса : Гельветика, 2023. С. 10–14.
13. Пушкарьова Н. Ф. Конституційна гарантія доступності вищої освіти та принцип рівності: правовий аналіз. Науковий вісник

SUMMARY

The article examines the principles of administrative and legal support of educational activities in higher education institutions with specific learning conditions in Ukraine. The essence of administrative and legal support of educational activities is revealed as a system of legal, organizational, and managerial means aimed at creating appropriate conditions for the implementation of the educational process and the training of highly qualified specialists for the security and defense sector of the state. The specific features of higher education institutions with specific learning conditions are determined as specialized subjects of educational activity whose functioning combines the implementation of state educational policy with meeting the personnel needs of law enforcement agencies, military formations, and other components of the security and defense sector of Ukraine.

The scientific approaches to understanding the principles of administrative and legal regulation and support of educational activities are analyzed. A system of special principles of administrative and legal support of educational activities in higher education institutions with specific learning conditions is identified,

including the principles of unity and differentiation of legal regulation, complexity and multilevel nature of administrative and legal support, equal access to higher education, quality of education and practical orientation of training, continuity of professional education, innovation and competence-based orientation of the educational process, integration of educational, scientific, and practical activities, cadet-centeredness, political and religious neutrality, adaptability to contemporary security challenges, international integration, and European educational orientation. It is emphasized that the implementation of these principles contributes to improving the quality of professional training of students, ensures the effective functioning of higher education institutions with specific learning conditions, and creates prerequisites for further improvement of the mechanism of administrative and legal support of their educational activities in the context of the reform of Ukraine's security and defense sector and European integration.

Keywords: principles, administrative and legal regulation, educational activity, higher education, higher education institutions, specific learning conditions.

Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2023. Вип. 76. Ч. 1. С. 109–114.

14. Аброськін В. Мета створення та принципи діяльності закладів вищої освіти МВС України як суб'єктів реалізації освітньої функції держави. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 6. С. 97–104.

15. Редіна П. В. Організаційно-правові засади управління вищою освітою в Україні : дис. ... д-ра філософії. Харків, 2023. 229 с.

16. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2713-15>

17. Vasiuk O., Gulac O., Shust V., Marchenko S., Halai A., Halai V. (2020) Legal Grounds for Social Work Organization in Rural Communities of Ukraine. European Journal of Sustainable Development. Volume 9, № 3, pp. 503-512. URL: <http://ojs.ecsdev.org/index.php/ejsd/article/view/1099/1079>. Doi: 10.14207/ejsd. 2020.v9n3p503